

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ	
СТОПАНСКА АКАДЕМИЯ „Д. А. ЦЕНОВ“ – СВИЩОВ	
ФАКУЛТЕТ „ПРОИЗВОДСТВЕН И ТЪРГОВСКИ БИЗНЕС“	КАТЕДРА „АГРАРНА ИКОНОМИКА“

Утвърждавам:
РЕКТОР:

(проф. д-р Марияна Божинова)

Приета от АС с Решения № 5 от 02.03.2022 г.

Приета от ФС Протокол № 6 от 18.02.2022 г.

Приета от КС Протокол № 13 от 10.02.2022 г.

КВАЛИФИКАЦИОННА ХАРАКТЕРИСТИКА

ДОКТОРСКА ПРОГРАМА

„Икономика и управление (аграрна икономика)“

Образователна и научна степен: Доктор		Област на висше образование: 3. Социални, стопански и правни науки
Форма на обучение:	Срок на обучение:	Професионално направление: 3.8. Икономика
Редовна/Самостоятелна	3 години	
Задочна/Дистанционна	4 години	Код на документа: УД/КХ-Д-Р/З/С/Д-3/4-3.8-ФПТБ-КАИ-2022
Език: Български/Английски		

1. Обща характеристика на докторската програма

Специалност „Аграрна икономика“ е акредитирана от Националната агенция за оценяване и акредитация (НАОА) за провеждане на обучение на докторанти в редовна, задочна и самостоятелна форма в професионално направление 3.8. ИКОНОМИКА по докторска програма ИКОНОМИКА И УПРАВЛЕНИЕ (АГРАРНА ИКОНОМИКА). Обучението в докторската програма е в съответствие с ниво 8 по ЕКР (Европейската квалификационна рамка), трети цикъл на КРЕПВО (Квалификационна рамка на Европейското пространство за висше образование) и ниво 8 на НКР (Националната квалификационна рамка). Докторската програма е ориентирана към изследване проблемите на българския аграрен сектор в контекста на Общата селскостопанска политика на Европейския съюз и единния европейски пазар, както и в търсене на решения по приоритетни за сектора проблеми, свързани с икономическата криза, високата безработица, ниската конкурентоспособност на малките земеделски стопанства на вътрешния и външния пазари, по-ниската производителност на труда, по-високите производствени разходи и нестабилността в качеството на произвежданите продукти.

Академичната политика по отношение на докторантурата, обявяването и провеждането на конкурсните процедури, определянето на тематиката на дисертационните трудове по научни специалности, се определя в съответствие с:

- ✓ утвърдените държавни изисквания;
- ✓ определените приоритети в учебно-преподавателската и научно-изследователската политика на СА „Д. А. Ценов“, вкл. развитието на фундаменталните и приложните изследвания;
- ✓ предложенията на външни институции за обучението на докторанти за техни нужди;
- ✓ оферти за обучение и подготовка за защита на дисертации от чуждестранни граждани.

Законосъобразността на обучението за придобиването на образователната и научната степен “Доктор” се осигурява с разработването на учебната документация и учебните процедури в съответствие с държавните правила, нормативи и стандарти по отношение на:

- ✓ легитимността на научните специалности;
- ✓ начина на обявяване на докторантурите, провеждането на конкурсните изпити, подбора и приема на кандидатите;
- ✓ продължителността на обучението в различните форми на докторантура;
- ✓ технологията на обучението и неговото административно обслужване.

Контролът върху текущото провеждане на докторантурите и изпълнението на индивидуалните планове за работа на докторантите се упражнява от научните ръководители, катедрените и факултетските съвети.

2. Образователни цели

В съответствие с потребностите на социалната и стопанската практика, докторската програма по научна специалност „Икономика и управление (Аграрна

икономика)“ има за цел да осигури подготовка на висококвалифицирани специалисти, изследователи и експерти в областта на икономиката, организацията и управлението на аграрния сектор, трансфера на наука и знания, подпомагащи взаимодействието и съвместното функциониране на трансформиращите се икономики на страните от и извън Европейския съюз.

При обучението в докторската програма, катедра “Аграрна икономика” си поставя образователна, научно-изследователска и възпитателна цели.

Образователната цел при обучението на докторантите е подготовката на експерти в аграрния сектор, което е сериозно и отговорно предизвикателство от гледна точка изискванията на науката и стопанската практика.

Научно изследователската цел при обучението на докторантите е ориентацията към теоретични и емпирични изследвания на значими и актуални проблеми на съвременния агробизнес както в България, като част от Европейския съюз, така и в други страни.

Обучението на докторантите има и *възпитателна цел* – изграждане на умения за работа в екип в условията и традициите на СА “Д. А. Ценов” като академична структура.

3. Организация и продължителност на обучението

Учебният план на докторска програма „Икономика и управление (Аграрна икономика)“ съдържа задължителни и факултативни дейности. Задължителните обхващат: 1) образователна дейност; 2) научноизследователска и публикационна дейност; 3) разработка на дисертационен труд и автореферат; 4) преподавателска и експертна дейност. Образователната дейност включва два докторски минимума, първият от които е по дисциплината „Икономика и управление на агробизнеса“ и е задължителен. Вторият докторски минимум се определя от блок с избираеми дисциплини. Образователната дейност включва и три задължителни обучителни дисциплини, както и задължителни посещения и участие в научни мероприятия. Конкретизацията на факултативните дейности е в съответствие с разработения индивидуален учебен план на докторанта.

Индивидуалният план се изготвя съвместно от докторантите и техните научни ръководители. След обсъждане и приемане от катедрата, индивидуалният план се утвърждава от факултетния съвет не по-късно от един месец след зачисляването на докторанта. Контролът по изпълнение на индивидуалните планове на докторантите се осъществява от научния ръководител, катедрата и от факултетния съвет.

Висшето училище осигурява достъп на обучаемите докторанти по програмата до специализиран фонд „Дисертации, хабилитационни трудове и автореферати“ към академична библиотека „Акад. Никола Михов“, както и до дигитална библиотека (dlib.uni-svishtov.bg). Докторантите по програмата са с принос към националната стратегия за отворена наука. В българския портал за отворена наука (www.bpos.bg), СА „Д. А. Ценов“ е с лидерски позиции, спрямо всички ВУ и НО. От 2008 г. висшето училище поддържа самостоятелно профилирано научно издание „Годишен алманах научни изследвания на докторанти“ (<https://almanahnid.uni-svishtov.bg/>) с провеждане на ежегодна Докторантска научна сесия. Благодарение на проектно финансиране е осигурена

лабораторна среда за научните изследвания на докторантите и достъп до специализирани иконометрични пособия и ръководства.

Продължителността на обучението по докторската програма е три години в редовна и самостоятелна форма на докторантура и четири години в задочна и дистанционна форма на обучение. Езиците, на които се предлага обучение по докторската програма, са български и английски.

4. Знания

По време на обучението по докторската програма докторантите придобиват теоретични и фактологически знания за съвременните научни постижения и професионалната практика в сферата на агробизнеса относно:

- ✓ актуални проблеми на съвременните организационни форми за производство, преработка и търговия със селскостопански продукти;

- ✓ иновационни и перспективни форми на земеделско производство – биопроизводство, нетрадиционни производства, екологични и устойчиви форми на земеделие и др.;

- ✓ ефективно функциониране на аграрните предприятия в реална и конкурентна среда;

- ✓ съвременни форми и проблеми на пазара за агропродукти;

- ✓ финансово подпомагане на селското стопанство и развитието на селските райони;

- ✓ локализация на инвестициите в селското стопанство;

- ✓ аграрната политика на фирмено, национално и регионално равнище.

Докторантите използват специализираните и систематизираните знания за извършване на критичен анализ и за синтезиране на нови идеи. Придобиват знания за методите на научните изследвания в областта на агробизнеса и способност за разширяване и изменение на съществуващите знания в областта, както и на нейните взаимодействия с гранични научни области. На основата на оригинални и обосновани научни изследвания, докторантите демонстрират и аргументират изследователските си тези не само в областта на агробизнеса, но и в близки научни области с висока степен на сложност. Придобитите от докторантите знания способстват за осъществяване на оригинални и обосновани научни изследвания и тяхното демонстриране пред специализирана аудитория.

Докторантите, обучаващи се по Докторска програма „Икономика и управление (Аграрна икономика)“ имат възможност да реализират мобилности с цел обучение или практика.

5. Умения

При обучението по докторската програма докторантите придобиват познавателни умения, включващи използване на логическо, интуитивно и творческо мислене, както и умения за синтезиране и оценяване на необходимата информация от разнообразни и коректни източници, а когато информацията е оскъдна – да извличат такава по дифузен начин. Придобиват умения за висока лична отговорност, самостоятелна инициативност, издръжливост, предприемчивост, твърдост, вискателност, приспособимост и интелектуална гъвкавост при интерпретирането и създаването на нови знания чрез собствени

изследвания и прилагане на съвременните достижения на икономическата наука и практика.

Докторантите придобиват умения да създават и ръководят мрежи или екипи, да разпределят времето и да управляват човешки и финансови ресурси, да решават комплексни проблеми чрез нови технологични методи и инструменти. Овладеват методи и средства за предвиждане на промените и проблемите и умения да се абстрахират от средата и да мислят иновативно, да разработват рационален план за реализиране на нови идеи, да усвояват бързо нови качества и умения, да предвиждат технологичното и творческо развитие.

Докторантите придобиват умения да решават и преодоляват критични проблеми в областта на проучването, да подобряват стандартните модели и подходи, да развиват иновативни решения чрез комбиниране на различни оригинални стратегии и технологии и да управляват несполучливите опити. Придобитите умения способстват докторантите да изготвят и представят научни доклади, статии, резюмета и др. пред широка аудитория и да използват съвременни средства за комуникация.

6. Компетентности

6.1. Самостоятелност и отговорност

Докторантите създават и интерпретират нови знания чрез собствени изследвания и друга научна дейност. Чрез постигнатите нови знания демонстрират умения за разширяване на обхвата на досега познатата научна област и преценяват необходимостта от актуални публикации. Притежават способности за самооценка на постиженията на изследователския труд и съставят, проектират, изпълняват и адаптират съвременен изследователски процес с научна стабилност.

6.2. Компетентности за учене

Докторантите показват капацитет за систематично придобиване и разбиране на значително количество знания от най-съвременните научни и практически постижения в областта на аграрната икономика.

6.3. Комуникативни и социални компетентности

Докторантите демонстрират общи способности да концептуализират, проектират и изпълняват проекти за генериране на нови знания, да адаптират проектния дизайн към непредвидено възникващи обстоятелства. Пълноценно общуват на някои от най-разпространените европейски езици.

6.4. Професионални компетентности

Докторантите детайлно разбират техниките, прилагани за научни изследвания и сложни академични проучвания и притежават способност да продължат изследванията в областта на аграрната икономика на все по-сложни равнища, като допринасят за развитието на нови техники, идеи или подходи. Извършват информирани преценки по сложни въпроси в областта на агробизнеса, често в отсъствието на пълни данни и представят идеите и заключенията си ясно и ефективно пред специалисти и неспециалисти. Докторантите на катедра „Аграрна икономика” имат възможност да работят по научно-изследователски проекти с приложна насоченост в областта на докторантурата.

7. Кратка характеристика на академичния състав

Катедра “Аграрна икономика”, като обучаващото звено на докторската програма „Икономика и управление (Аграрна икономика)“, разполага с достатъчен брой хабилитиран академичен състав за провеждане на обучението по научната специалност в следните направления:

- екопредприемачество, устойчиво развитие и устойчиво земеделие, биологично земеделие – особености, стратегии, пазари за реализация, управление на съвременно биостопанство; бариери и възможности за развитие на алтернативни видове туризъм – селски, аграрен и екологичен туризъм; проблеми на устойчивото природоползване и перспективи за устойчиво развитие на агробизнеса; организация и управление на защитените природни ресурси и др.;

- аграрно предприемачество – фирмени стратегии, иновации и логистика в агробизнеса; локализация на инвестициите в селското стопанство; инвестиционни проекти в агробизнеса; управление на инвестиционния риск; малък и семеен бизнес в селските райони и др.;

- аграрна политика – пазарно и държавно регулиране на селското стопанство; цени и ценообразуване в аграрния сектор; пазари на генетично модифицирани организми и храни; симулационни модели в аграрния сектор и др.

8. Професионална реализация

Реализацията на завършилите докторската програма в значителна степен зависи от формата на докторантурата. Успешно защитилите докторанти, редовна форма на обучение, най-често след това се привличат за участие в конкурси за преподаватели. Образователно научната степен „Доктор“ осигурява по-високо заплащане в структурата на висшето образование, както и в някои сектори на държавната администрация и финансово-кредитната система.

Докторантите от задочната форма на докторантура обикновено са специалисти от агробизнеса, които търсят възможности, чрез научните изследвания, да предложат решения на значими проблеми. За тях докторантурата е мост между наука и практика и атестат за квалификация и престиж.

Докторантите на самостоятелна подготовка най-често са вече функциониращи преподаватели, които чрез защита на докторат имат възможност за повишаване в научно звание и кариерно израстване.

9. Образователна и научна степен и професионална квалификация

След приключване на обучението по докторската програма и успешна защита на дисертационния труд се присъжда образователна научна степен „Доктор по икономика“ в професионално направление „Икономика и управление (Аграрна икономика)“.

Декан:

(доц. д-р Светослав Илийчовски)

Ръководител на катедра:

(доц. д-р Марина Николова)